

Oberczián Géza

CELEB*

A 18.25-kor menetrend szerint áthaladó nemzetközi expressz karácsony este néhány perccel hét óra előtt csikorogva megállt a kisvárosi pályaudvaron. A szerelvény hosszú monolitja halványan derengett a sűrűsödő ködben. Az ügyeletes forgalmista sokáig meresztgette a szemét, amíg hinni mert a látványnak. Egy hosszú percig nem történt semmi, akkor a vonat közepe táján kinyílt egy ajtó, és valaki leszállt. Mire a forgalmista lélekszakadva kiért a peronra, a vonat rövid fütttyentéssel továbbindult. Az érkezőnek nyoma sem maradt, néhány lépés után beleveszett az esti homályba.

Gyulainak rettenetesen fáj a feje. Az elmúlt öt évben minden szentestén fáj. Régebben értette, mert borzasztó másnaposra itta magát, de amióta leszokott, csak a rosszullet maradt a mindent felejtető bódulat nélkül. Ilyenkor eszébe jutott, mennyivel egyszerűbb és észszerűbb lenne újrakezdeni az ivást, végül azonban, lévén a rosszullete kizárólag erre az estére korlátozódott, elvetette az ötletet. Ehelyett egyedül feküdt a szobájában könyvvel a kezében, de egy szót sem tudott volna visszamondani az elmúlt fél órában olvasottakból. Arra sem emlékezett, lapozott-e egyáltalán. Hiába próbált elmerülni a kisváros életét behatóan ismerő, itt élő és alkotó kortárs író művében, gondolatái elkalandoztak. Leginkább régi karácsonyok és kislányos ölelések emlékei törtek fel, csillogó szemek és boldog mosoly, ahogy feltárult az ajándék a gyenge ujjcskákkal letépett díszcsomagolás alól. Megrázta a fejét, hogy megszabaduljon a gondolattól, ettől mintha folyadék lódult volna meg az agyában, kezdett lüktetni a fájdalom. Visszatért a könyvhöz, hogy ne kelljen a saját bajaira figyelni. Gyulai öt éve, mióta a fővárosból ide költözött, küzdött a helyiek életének, gondolkodásának és nem utolsósorban beszédének megértésével, de ez mindeddig megoldhatatlan feladatnak bizonyult. A könyv fülszövege szerint „szociográfiai igénnyel és pontossággal mutatja be a kisváros lakóinak életét, annak változásait a rendszerváltozás óta eltelt harminc évben,

* Etüd a *Kisvárosi noir* sorozatból.

feltárva a helyi társadalom múltjából fakadó egyenlőtlenségeket, amelyek a szocialista-kommunista társadalmi berendezkedés intézményrendszerének felbomlásából és ezáltal a megélhetési források gyökeres átalakulásából erednek, különös tekintettel a lakosság földhöz való viszonyára”.

Eszébe jutott, hogy ülhetne most az ikerház másik lakásában a szállásadónőjével, és beszélgethetnének. Erzsike, a csinos özvegy igyekezett mindenben a kedvében járni, teljes ellátást biztosított az albérlőjének, bár ez nem lett volna kötelessége, szabadkozott is miatta eleget Gyulai. A nő szívesen beszélgetett is, néha órákig mesélt az unalmas életéről, a férjéről, aki néhány éve halt meg rákban, a gyerekekről, akik külföldön keresik a megélhetést, és hiába diplomás mindkettő, bolti árufeltöltőként, illetve a fiatalabb pincérnőként dolgozik Angliában. Egy kudarc az életem, mondogatja ilyenkor, egyedül maradtam, pedig a legszebb lány voltam a városban, mindenki engem akart, és míg ezt mondja, kihúzza magát, kicsit Gyulai felé fordul, hogy még mindig látványos domborulatai legjobb formájukat mutathassák, és szemében csillan az üzenet, hogy e sikertelenségnek szívesen véget vetne a férfi oldalán. Ma este is szívesen enyhítette volna a magányát, meghívta közös ünnepi vacsorára, hisz ő is egyedül lesz, mondta, ne engedjünk a sorsnak, tartsunk össze, ketten jobb, mint külön-külön, bizonygatta, de Gyulai udvariasan elhárította a meghívást. Elképzelni sem volt hajlandó, mire vezethetne, ha engedne az özvegy kezdeményezésének.

Mihez kezdjen az ember ilyen szövegekkel, tűnődött Gyulai, mint „A kultúra mindig is jellemző volt a város életére, az 1920-as években saját színháza is volt, vasárnaponként a polgári elit megtöltötte a nyikorgó széksorokat, és akár huszadszor is tapsolt ugyanannak az operettnek, utána pedig a Vörös Kakasban lelkesen ecsetelték, hogy a primadonna ma mennyivel jobb formát nyújtott, mint az előző héten, amikor is éppen szakított a segédrendezővel, és ez erősen meglátszott az előadásán. Ekkor járt valószínűleg ünnepelt országos sztár a városban utoljára, az új rendszerben épült kultúrház sosem tudta betölteni az űrt, ami a színház megszűnésével alakult ki. Lassan, de eltűnt az igény, és az addigra polgárok helyett proletároknak, illetve elvtársaknak szólított lakosság leszokott a kulturális események látogatásáról. A mozi hosszú ideig kitartott és vonzott is tömegeket, de a rendszerváltás utáni modern követelményeknek már nem tudott meg-

felelni sem az épület, sem a technika, ezért bezárták, azóta az ismét polgároknak nevezett lakosság kénytelen a nyolcvan kilométerre lévő megyeszékhelyre járni a plázába. Legtöbbször viszont már akkor sem állnak fel a tévé elől, ha tényleg neves előadó érkezik a legtöbbször üres, leginkább esküvőknek helyt adó kultúrházba.” Mérgesen lecsapta a könyvet. Nem értette a televízió előtt ülőket, ő sosem nézi, nincs is ideje rá, ha pedig mégis, untatják a csiricsaré műsorok és persze a rengeteg reklám. Sosem volt nagy olvasó, inkább a történet érdekelte, kevésbé a háttér, bár nyomozóként éppen ellenkezőleg, mindig alaposan felderítette a körülményeket, ez volt az erőssége, ezért lehetett az egyik legeredményesebb a szakmában.

A telefon csörgése fizikai fájdalmat okozott, összerándult, majd felpattant, hogy mielőbb felvehesse, csakhogy abbamaradjon a fülsüketítő zaj. A kapitányságról hívták. Az ügyeletes zavarában szinte elnézést kért, amiért az ünnepen ártogat (így mondta, Gyulai csak találgatni tudott, hogy ez a zavarást jelenti), de történt valami a vasútállomáson: bejelentés érkezett. Gyulai alig akart hinni a fülének: maga tényleg azért hívott fel, hogy közölje, a forgalmista szerint a vasútállomáson megállt egy vonat, és leszállt róla egy utas? Mégis hol kellett volna megálljon, vagy leszálljon a szerencsétlen? Az ügyeletes hebegett valamit a menetrendről, és hogy rendellenes volt a megállás, de Gyulai letette a telefont. Igaz, hogy önként vállalta a készenlétet az ünnepekre, de nem akart minden piszlicsaré ügygel foglalkozni.

Halk kopogás szakította meg a mérgelődést, óvatosan nyílt az ajtó, és Erzsike feje jelent meg a résben:

- Bocsánat a zavarásért - mondta halkan -, de felhívtak a szállodából, magát keresték, mert aggódnak az új vendég miatt, még mindig nem érkezett meg, pedig már egy órája, hogy leszállt a vonatról. - Gyulai hüledezett.

- Ez ugyanaz a vonat, ami megállt a pályaudvaron, és leszállt róla egy személy, akiről nem is tudni, hogy kicsoda? - kérdezte hitetlenkedve.

- Dehogynem tudni! Egy híres énekesnő az, mindenki ismeri a tévéből - bizonygatta a nő -, de eltévedhetett, nem ismeri a várost, még sosem járt nálunk.

- És mit várnak tőlem a szállodások? - kérdezte Gyulai.

- Szeretnék, ha a járőrök megkeresnék, és elkísérnék hozzájuk, már minden elő van készítve a fogadására.

- Ó, te jó ég! Lassan mi leszünk az óvoda a városban – sóhajtott a nyomozó –, rendben, felhívom az ügyeletet, hogy küldjön ki egy járőrt.

- Milyen izgalmas, hogy egy ekkora híresség érkezett hozzánk – lelkesedett Erzsike, de Gyulai lehűtötte azzal, hogy dolga van, ha nem bánja, egyedül maradna inkább. A nő kénytelen-kelletlen kioldalgott, még visszanezett az ajtóból, de a férfi kezében már ott volt a mobil, és tárcsázott. Abban a pillanatban, még mielőtt elindíthatta volna a hívást, a telefonja újra csörögni kezdett. Gyulai összeresztette a váratlan zajtól. A kijelzőn látta, hogy Ilcsik tizedes keresi. Ma nincs is szolgálatban, mit akarhat vajon, tűnődött. Kelletlenül vette fel, és még bele sem szólt, amikor elárasztotta a lány harsány lelkesedése:

- Most hallottam, Gyulai, hogy micsoda hírességet keresünk, ő a kedvencem, szeretnék én is részt venni a kutatásban – hadarta egyszuszra.

- Tizedes, ön tényleg felhívta a feljebbvalóját, hogy hivatalosan kérje a szolgálatba helyezését ma este egy akcióban, ami nem is létezik? – kérdezte a férfi.

- Elnézést kérek, hadnagy úr, én csak... kérek engedélyt... – hebegte a lány meglepődve.

- Árulja el, Mária, maga honnan tud minderről – kérdezte Gyulai megenyhülve –, ki beszélt magának az eltűnt személyről?

- Az anyukám unokatestvére hívott fel minket, hogy tudunk-e valamit, mivel hogy én a rendőrségnél... ugye...

- Azt már meg se kérdem, ő honnan tudta – sóhajtotta a férfi lemondóan.

- A sógora a vasúttól mondta...

- Értem... Tizedes, legyen egyenruhában a körzeti megbízotti irodában húsz perc múlva – zárta le Gyulai a beszélgetést.

Az iroda a főút végén, a városhatárhoz közel volt, nem messze Gyulai lakásától. Mire odaért, a ház előtt már ott parkolt két járőrkocsi. Kávé illata áradt ki a szobából. Amikor belépett, a lány és két kollégája vigyázzba merevedtek.

- Jelentkezem, hadnagy úr! – hangzott kórusban az előírás szerű köszöntés.

- Pihenj – mondta Gyulai –, nekem is jut kávé?

Ilcsik tizedes egy csészét tett elé.

- Feketén, két cukorral – mondta halkán. Gyulai rámosolygott: – Köszönöm, Mária.

Néhány perccel később indultak is, a járőrök szisztematikusan elkezdtek átfésülni az utcákat a forgalmasabbaktól az eldugottabbakig, míg Gyulai és a tizedes a szállodába mentek.

- Szóval nem foglalt szobát egyetlen híresség sem - összegezte a hallottakat Gyulai -, akkor mégis mi a fészkes fenéért hívták a rendőrséget? Hangjában nyoma sem volt a megszokott kimértségnek, ingerült volt és csalódott. - Nem gondolják, hogy jobb dolgunk is akad, mint az ünnepen a ködös utcákon egy fantomot kergetni?

A szálloda igazgatója, aki egyben az egyik tulajdonos is, elnéző, kissé leereszkedő mosollyal válaszolt: - Látszik, hogy ön új nálunk, hadnagy úr, a nagyváros után nehéz lehet elképzelni, hogy a városnak mindössze egyetlen szállodája legyen, mindazonáltal emlékeztetném, hogy ön is itt szállt meg az ideérkezése első heteiben, amíg a lakása fel nem szabadult. - Gyulait majd szétvetette a düh, de az igazgató folytatta: - Hová is mehetne máshová egy érkező, mint hozzánk? - tette fel a szónoki kérdést, és rögtön hozzátette: - Ezért hát természetes, hogy amint hírt kaptunk az érkezéséről, a legjobb lakosztályt készítettük elő a számára, és az is természetes, hogy - és itt felemelte a mutatóujját - aggódunk, amiért nem érkezett meg, és persze igyekszünk minden tőlünk telhetőt megtenni a vendégünk biztonsága érdekében.

- És mi örömmel segítünk, amiben csak lehet - felelte Ilcsik tizedes, és folytatta volna, de Gyulai lesújtó pillantása láttán gyorsan visszakozott.

- Árulják el, maguk kitől értesültek az illető érkezéséről? - kérdezte a hadnagy. Az igazgató a recepcióásra nézett, az a főpincérre, az a felszolgálóra, aki Ilcsik tizedest fixírozta már jó ideje, és aki nemes egyszerűséggel kijelentette: egy vendégtől hallottam, de már elment...

Gyulai egy hangos nyögéssel felállt, és szó nélkül kifelé indult. Az ajtóból jelentőségteljesen visszanezett a tizedesre, aki felpattant, zavarban elköszönt, és kisietett a főnöke után.

- Nézze, Mária - magyarázta Gyulai másnap délelőtt az őrsön -, meg kell őriznünk az objektivitásunkat, a tények alapján kell következtetnünk, nem ragadhat el a szóbeszéd. Lássuk, mit tudunk: tegnap este megállt egy vonat a pályaudvaron, aminek csak át kellett volna haladnia. Alig egy perc után tovább is indult. Ennyi. Minden más mendemonda, pletyka. A forgalmista majdnem részeg volt, nem bizonyítható, hogy leszállt-e valaki, a vonat pedig már rég a Balkánon

robog valahol, nem lehet tanúkat keresni. A vasút eddig nem jelzett rendellenességet ezen a vonalon.

- Akkor miért jön ez a rengeteg telefonhívás? - kérdezte a tizedes.
- Ennyi ember nem tévedhet....

Az első hívás reggel hét óra körül érkezett, a bejelentő látni vélte az eltűnt énekesnőt a belvárosban, amint egy pékségbe próbál bejutni, elfelejtve, hogy karácsony első napja van: biztos éhes volt szegény, egész éjjel bolyonghatott a fagyos utcákon, tette hozzá együttérzőn. A délelőtt folyamán sokasodtak a hívások, ki az Árvaszegben, ki a Dülönél, mások a Cseresnyésben, megint mások a piactéren vélték látni a hírességet. Pontos leírást is adtak róla, volt, aki szerint flitteres fellépőruha volt rajta, és kilátszott a csupasz karja, más szerint prémes hosszú télikabátot viselt, és rém elegáns volt, valaki esküdött rá, hogy vadászruhában látta, hosszú csizmát és elegáns zöld vadászkosztümöt viselt kalappal a fején, fegyver volt a vállán, és a Dülő felé tartott.

A járőr folyamatosan cirkált, és csodálkozva számolt be a szokatlanul nagy forgalomról és sokadalomról az utcákon. Gyulai utasítására utánanézték a földúton kóborló fegyveresnek is, de senkit sem találtak, viszont elakadtak a sárban, úgy kellett egy másik kocsival kihúzni őket a jeges kátyúból.

- Erre biztos nem járt senki, nincs bejelentett vadászat, a vadásznak nincs nyoma - jelentették.

Dél körül egy csapásra abbamaradtak a hívások, csak a szálloda igazgatója érdeklődött aggódva, hogy akkor készítsenek-e díszebédet a vendégnek, s hogy mikorra várható az érkezése. Gyulai azonnal rávágta, hogy készítsenek és tartsák melegen. Azután nevetve szólt Ilcsik tizedesnek, hogy nagy ebéd várható, tartson vele.

Egy órával később úgy határoztak, a szállodába menet előbb körbejárják a várost, az a tizenöt-husz perc belefér. A Belvárosban a polgármesteri hivatal által felaggatott ünnepi díszítés sápadtan világitott a vékony ködön átszűrődő fényben, a Városháza előtti karácsonyfa színes díszekre ráült a dér. A Felsőváros tizenkilencedik század végi kopott, de színes mezővárosi polgárházainak utcasori ablakaiban karácsonyfák látszottak, rend volt és tisztaság, a régi tisztviselőtelep így őrizte hajdani méltóságát. A Cseresnyés újonnan épült lakóparkjában minden zsebkendőnyi kertben villogó fényfüzérékkel feldíszített fenyőfák álltak, az emeleti ablakokba pedig piros Mikulás babák

igyekeztek bemászni. Az Árvaszegezen szinte nyoma sem volt az ünnepnek, néptelen, sáros utcák, a járdás oldalon a gyümölcsfák ágairól jégcsapok lógtak, a másikon gazos árokpart nyúlt el fehéren, de az egyik régi vályogházból hangos lakodalmas muzsika szólt, nótázás, csujjogtatás, Gyulai odakacsintott a tizedesre, de az rosszálló fejrázással válaszolt.

- Ezeknél mindig ez megy, rengeteg bejelentést kapunk csendháborítás miatt, képtelenek úgy élni, ahogy az elvárható, bűnözők ezek, ki-be járnak a börtönbe, minden héten balhéznak valamit - mondta bosszankodva.

Egy terecskén elhanyagolt ruházatú szőke nő botorkált keresztül, Gyulai úgy nézte, mint aki kísértetet lát. - Álljon meg, Mária, álljon már meg! - kiáltotta türelmetlenül. A nő hajléktalan volt, alulöltözött, szemmel láthatóan fázott, éhezett, és ki volt száradva. Bármely hétköznapon a rendelőintézetbe vitte volna, de az ünnepre való tekintettel más ötlete támadt. Ilcsik tizedes minden tiltakozása ellenére, miszerint jobb lenne, ha elengednék és hagynák, hogy tegye a dolgát, hisz nem követett el semmit, beültette a rendőrautóba, és a szállodához hajtottak. Ünnepélyesen bemutatta az igazgatónak mint a díszebéd vendégét, akit annyira vártak, az eltévedt szőke nőt, majd Mária duzzogása ellenére mindhárman asztalhoz ültek, és megebédeltek. Az igazgató tüntetően távol tartotta magát tőlük, de azért kijelentette, hogy soha nem várt volna ilyen ízetlen tréfát a törvény képviselőitől, miközben ő minden erejével igyekszik fenntartani az intézménye méltóságát.

- Mégis mit akart demonstrálni ezzel, Gyulai? - kérdezte később a lány az irodában -, annyira kinosan éreztem magam, legalább elmagyarázhatná... - A férfi nem felelt, elfoglaltnak tette magát, mintha egy aktát olvasna, majd amikor felnézett, csak annyit mondott: - Menjen haza, Mária, lejárt a szolgálat, ünnepeljen a családjával, amíg teheti.

Este a férfi visszatért a könyvéhez. „A városban kevés a lokálpatrióta - olvasta -, a többség legszívesebben máshol élne, ez meglátszik a külföldre távozó fiatalok nagy számán is. Egy dolog azonban mindig összekovácsolja a város lakóit: a büszkeség, ha egy-egy ivadéuk országos hírnévre tesz szert, legyen az színész, énekes, sportoló, vagy egy tehetségkutató felfedezettje, ne adj' isten valóságshow résztvevő. Számukra ők fontosabbak, mint Puskás Öcsi, még magánbeszélgetése-

ikben is gyakran hivatkoznak rájuk: ...tudod, annak az innen származó híres színésznek a másodunokatestvére, még ott is laknak ugyanabban az utcában az Árvaszezen... A celebvilág nagyon erős hatást gyakorol a gondolkodásukra, bennük látják ugyanis a siker megtestesítőjét, amiről úgy gondolják, itt élve ők sosem érhetik el. Szóval a híresség nem a tehetségével hódít, hanem azzal, hogy megmutatja a reményt, hogy nem is annyira kilátástalan a helyzet, meg lehet csinálni, ki lehet innen törni.” Gyulai ráébredt, hogy az ő ismertsége is ebből fakadhat, csak fordított előjellel: ő volt a híres, országosan ismert sztárnyomozó, aki azután később, a botrányai után ide került, és akit annak ellenére, hogy sosem fogadták be az itt élők maguk közé, mégis mindenki ismer, vagy legalább hallott róla.

Szilveszterig megcsappant a telefonos bejelentések száma, hogy ki, hol, mikor látta a híres szőke énekesnőt, az emberek a fodrásznál, a kocsmákban, vendéglőkben, a piacon és az orvosi rendelők tumultusában más témákat kezdtek feszegetni, készültek az újabb ünneplésre, az eset lassan feledésbe merült.

Az év utolsó napján épp a kollégákkal beszéltek meg az éjszakai beosztást, amikor Gyulait telefonhoz hívták. Egy régi fővárosi nyomozó barátja kereste. Mindig is jóban volt az éles eszű fiatalemberrel, most is örömmel vette fel a kagylót. De nem baráti csevegésről volt szó, a kolléga hivatalos megerősítést kért a tényről, mely szerint december huszonnegyedikén este hat óra negyvennyolc perckor a nemzetközi expressz valóban megállt-e a városban, és ténylegesen leszállt-e valaki.

- Megállt a vonat abban az időben, igen, de a leszállás tényét senki nem erősítette meg - válaszolta Gyulai -, eltekintve attól, hogy az egész városban keringett a pletyka, miszerint egy híres énekesnő érkezett inkognitóban, de kiderült, hogy ezt a részeges forgalmista kezdte terjeszteni, úgyhogy nem megbízható az értesülés - tette hozzá.

- Pedig ez nagyon fontos - mondta a fiatal nyomozó -, ettől függ, hogy tényleg van-e téglá a szervezetünkben, vagy nincs.

- Hogy érted ezt? - kérdezte Gyulai.

- Nos, ez bizalmas információ, kezeld is úgy! - felelte. - Összehangolt akció volt aznap éjjel a határon a kinti rendőrséggel, mert bejelentést kaptunk, hogy a Balkán felől nagyobb kábítószer-szállítmány érkezik tehervonaton. A kérdéses szerelvényt félreállították, még mielőtt átléphette volna a határt, emiatt alakult ki néhány perces

csúszás a menetrendben, amiért meg kellett állítani nálatok a nemzetközi expresszt. De nem találtunk semmit. És az összekötő is eltűnt, akinek a határon kellett volna várnia a szállítmányt. Őt egy kolléga már Budapest óta figyelte, vele együtt utazott a vonaton, de végül szem elől tévesztette. Arra gondolunk, valaki felhívhatta a gyanúsítottat útközben, és elmondta neki, hogy ellenőrzést tartunk, ő meg jobbnak látta kereket oldani. Az akcióról a kintieken kívül csak az én csoportom tagjai tudtak, úgyhogy, ha volt ilyen hívás, és emiatt az emberünk leszállt a vonatról, az azt jelenti, valaki közlünk szivárogtatott a szervezett bűnözésnek.

- Tényleg azt jelenti - helyeselt Gyulai -, de nincs megbízható információm, csak valószínűsíteni lehet, hogy valaki leszállt. Erre pedig nem alapozhatsz, szóval nem tudok segíteni.

Aznap éjjel a városháza előtti téren Gyulai és Ilcsik tizedes a tömeget fürkészték. A sztárfellépő egy hosszú, szőke hajú fővárosi énekesnő volt, őt kísérgette a tizedes, aki nagyon nagy megtisztetésnek vette, hogy segíthet a híres idegennek, és bennfentes módjára egy alkalommal barátságosan odasúgta neki: tudom ám, hogy karácsonykor is itt járt...

- Soha életemben nem jártam még ebben a koszfészekben - nyafogta a híresség -, és most sem jöttem volna, ha a hülye menedzserem és a még hülyébb ügyvédem nem veszítik el a pénzemet egy befektetéssel. Akkor nem lennék rákényszerülve az ilyen ócska haknikra itt az isten háta mögött...

- Magát itt mindenki szereti és tiszteli, ebben a hidegben is alig várják, hogy láthassák énekelni, ők is megérdemlik a tiszteletet, nem gondolja? - vágta oda a tizedes mérgesen, és kirobogott az öltözőből.

- Igaza volt, Gyulai, megint igaza volt - mondta a lány -, a mi megtalált hírességünk, a szerencsétlen hajléktalan nő sokkal jobban megérdemli a törődést, mint ez az elkényeztetett sztárocska.

- Magának is igaza volt, Mária - mondta Gyulai -, ha bejelentés nélkül megáll egy vonat, aminek csak áthaladnia kéne, ott valóban nyomozni kell...

- Gyulai, maga reménytelenül kiismerhetetlen, mégis mi vette rá, hogy igazat adjon nekem?

Gyulai mosolygott: - Jó éjt, Mária, vigyázzon a sztárjára, nem szeretnék riasztást kapni, ugyanis én hazamegyek és lefekszem.